

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Національний авіаційний університет**  
**Навчально-науковий інститут неперервної освіти**  
**Кафедра публічного управління та адміністрування**

УЗГОДЖЕНО

Директор ННЦО

Артем СЛЮНЯЄВ

«15» 09 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«19» 09 2022 р.



Система менеджменту якості

**РОБОЧА ПРОГРАМА**  
**навчальної дисципліни**  
**«Інформаційна безпека»**

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»


Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р.	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	7	135/4,5	34	34	–	67	(1)ДЗ 7с	-	іспит 7с
Заочна	7, 8	135/4,5	8	8	–	119	КР 8с	-	іспит 8с

Індекс: НБ – 11 - 281/22-2.1.30

НБ – 11 - 281з/22-2.1.30

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна безпека»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 17.05 (38)–01-2022
		стор. 2 з 11	

Робочу програму навчальної дисципліни «Інформаційна безпека» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», навчальних та робочих навчальних планів № НБ – 11 - 281/21, № РБ – 11 - 281/22, № НБ – 11 - 281з/21, № РБ – 11 - 281з/22, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:  
Завідувач кафедри  / Лариса МЕЛЬНИЧУК /

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» – кафедри публічного управління та адміністрування, протокол № 1 від «25» 08 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми  / Тетяна ГОГОЛЬ /

Завідувач кафедри  / Лариса МЕЛЬНИЧУК /

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту неперервної освіти, протокол № 1 від «7» вересня 2022 р.

Голова НМРР  / Наталія ГРУЩИНСЬКА /

Рівень документа – 36  
Плановий термін між ревізіями – 1 рік  
**Контрольний примірник**



## ЗМІСТ

<b>Вступ</b> .....	4
<b>1. Пояснювальна записка</b> .....	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає досягнути навчальна дисципліна .....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна...	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
<b>2. Програма навчальної дисципліни</b> .....	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	7
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	7
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	8
<b>3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни</b> .....	8
3.1. Методи навчання .....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна) .....	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет .....	9
<b>4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем вищої освіти знань та вмінь</b> .....	9



## ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Інформаційна безпека» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання, затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

### 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

#### 1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

**Місце:** дисципліна «Інформаційна безпека» є важливою складовою формування профілю фахівця у галузі публічного управління та адміністрування і належить до циклу дисциплін професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

**Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо забезпечення інформаційної безпеки національних інтересів у будь-якій сфері.**

#### **Завданнями навчальної дисципліни є:**

- формування знань щодо концептуальних засад, принципів, форм та методів забезпечення інформаційної безпеки;
- ознайомлення з ключовими загрозами інформаційної безпеки, основами управління інформаційною безпекою;
- вироблення навичок використання знань теорії і практики інформаційної безпеки у практиці публічного управління.

#### 1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

(ПРН 6) Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування

(ПРН 9) Знати основи електронного урядування

(ПРН 11) Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

(ПРН 12) Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування

(ПРН 15) Уміти застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.

#### 1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

(ЗК 1) Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

(ЗК 6) Здатність працювати в команді.

(ЗК 9) Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.





(ФК 3) Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

(ФК 4) Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

(ФК 9) Здатність впроваджувати інноваційні технології.

(ФК 6) Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

**1.4. Міждисциплінарні зв'язки:** Навчальна дисципліна «Інформаційна безпека» базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до публічного управління та адміністрування», «Історія та теорія публічного управління». Отримані знання можуть бути використані при підготовці кваліфікаційної роботи та практичної діяльності, пов'язаної з публічним управлінням.

## 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Основи інформаційної безпеки», який є логічною завершеною, самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

### 2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги модуля

*Модуль №1 «Основи інформаційної безпеки»*

#### **Інтегровані вимоги до модуля №1:**

знати:

- сутність основних понять у сфері інформаційної безпеки;
- взаємозв'язки інформаційної безпеки з інформаційним суверенітетом, національною безпекою та правами людини;
- основи державної політики у сфері забезпечення інформаційної безпеки та зміст основних положень нормативно-правових актів у сфері інформаційної безпеки;
- реальні та потенційні загрози у сфері інформаційної безпеки та законодавчі шляхи їх запобігання;
- основні методи маніпулювання свідомістю людини, впливу на суспільну думку з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- основні положення юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері;
- зміст основних міжнародних договорів з питань інформаційної безпеки;



- основні проблеми правового забезпечення інформаційної безпеки.

ВМІТИ:

- застосовувати знання теорії і практики інформаційної безпеки у практиці публічного управління.

### **Тема 1. Поняття інформаційної безпеки держави, суспільства та особи**

Інформаційна безпека (поняття і визначення). Підходи до визначення поняття «інформаційна безпека». Інтереси особи, суспільства та держави в інформаційній сфері. Об'єкти, суб'єкти та види інформаційної безпеки. Співвідношення понять інформаційної та кібербезпеки.

### **Тема 2. Загрози інформаційної безпеки.**

Характеристика інформаційної безпеки. Класифікація загроз. Сучасні загрози. Інформаційні ризики. Витік інформації.

### **Тема 3. Принципи, форми та методи забезпечення інформаційної безпеки держави.**

Основні принципи забезпечення інформаційної безпеки держави. Основні форми забезпечення інформаційної безпеки держави. Методи забезпечення інформаційної безпеки.

### **Тема 4. Інформаційна система персональних даних.**

Нормативні документи захисту даних. Конфіденційність персональних даних. Захист персональної інформації. Європейська система захисту персональних даних.

### **Тема 5. Забезпечення безпеки інформації та інформаційних ресурсів.**

Основні напрями забезпечення безпеки інформації. Правовий захист. Організаційний захист. Інженерно-технічний захист.

### **Тема 6. Захист інформаційних систем.**

Джерела конфіденційної інформації. Інформаційна система як об'єкт захисту інформації. Рівні захисту інформаційних систем. Аналіз вразливостей корпоративних інформаційних систем. Основні принципи захисту інформації.

### **Тема 7. Поняття та зміст інформаційного протиборства.**

Основні форми інформаційного протиборства. Основні форми інформаційної війни. Інформаційна зброя в інформаційній війні.

### **Тема 8. Основи управління інформаційною безпекою.**

Політика інформаційної безпеки організації. Основні правила інформаційної безпеки організації. Заходи управління інформаційною безпекою.

### **Тема 9. Інформаційна безпека України**

Забезпечення інформаційної безпеки України. Система та політика забезпечення інформаційної безпеки України. Інформаційна безпека України у сфері прав і свобод людини.



### 2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<b>Модуль №1 «Основи інформаційної безпеки»</b>									
1.1	Поняття інформаційної безпеки держави, суспільства та особи	<b>7 семестр</b>				<b>7 семестр</b>			
1.2	Загрози інформаційної безпеки	9	2	2	5	23	2	-	13
1.3	Принципи, форми та методи забезпечення інформаційної безпеки держави.	13	2	2	5				
1.4	Інформаційна система персональних даних	13	2	2	5				
1.5	Забезпечення безпеки інформації та інформаційних ресурсів	13	2	2	5	23	2	-	13
1.6	Захист інформаційних систем	13	2	2	5	<b>8 семестр</b>			
1.7	Поняття та зміст інформаційного протиборства	13	2	2	5	27	2	2	42
1.8	Основи управління інформаційною безпекою	13	2	2	5	27	2	2	43
1.9	Інформаційна безпека України	13	2	2	5				
1.10	Домашнє завдання	8		-	8	-	-	-	-
1.11	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-		-	-	8	-	-	8
<b>Усього за модулем</b>		<b>135</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>67</b>	<b>135</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>119</b>
<b>Усього за навчальною дисципліною</b>		<b>135</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>67</b>	<b>135</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>119</b>

### 2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Домашнє завдання, контрольна (домашня) робота (ЗФН) з дисципліни виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачами вищої освіти у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни, систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється здобувачами вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.



## 2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

## 3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

### 3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог);
- наочні (демонстрація, ілюстрація);
- практичні (рішення задач, ділові ігри).

Також для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти під час вивчення даної навчальної дисципліни використовуються такі навчальні технології як робота в малих групах, кейси, семінар-дискусія, рольова гра тощо.

### 3.2. Рекомендована література

#### Базова література

3.2.1 Інформаційна безпека держави: навч. посіб. / В. І. Гур'єв, Д.Б. Мехед, Ю.М. Ткач, І.В. Фірсова. Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2018. 166 с.

3.2.2 Інформаційна безпека держави : навч. посіб. / В. М. Рудницький [та ін.] ; Черкас. держ. технол. ун-т. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2018. 358 с.

3.2.3 Інформаційна безпека. Підручник / В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.; під ред. В. В. Остроухова. К.: Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.

3.2.4 Лизанчук В. В. Інформаційна безпека України: теорія і практика : підручник / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Львів. шк. журналістики. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 725 с.

3.2.5 Панченко О. А. Інформаційна безпека в епоху турбулентності: державно-управлінський аспект : монографія. Київ : КВІЦ, 2020. 331 с.

3.2.6. Рижук О. М. Інформаційна безпека України в умовах глобалізаційних викликів та гібридної війни : монографія / за ред. Бебика В. М. ; Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". Київ : Університет "Україна", 2019. 177 с.

#### Допоміжна література

3.2.7. Виговська О., Белоусова Н. Інформаційна складова національної безпеки України : кол. монографія / Ін-т міжнар. відносин, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 166 с.





3.2.8. Гребенюк А. М., Рибальченко Л. В. Основи управління інформаційною безпекою: навч. посібник / Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутріш. справ, 2020. 144 с.

3.2.9. Кавун С. В., Носов В. В, Манжай О. В. Інформаційна безпека. Навчальний посібник / Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 352 с.

3.2.10. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика : підруч. для студентів ВНЗ, які навчаються за напрямом підгот. "Міжнародні відносини" та "Міжнародна інформація" / Є. Макаренко [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, [Ін-т міжнар. відносин]. Київ : Центр вільної преси, 2016. 417 с.

3.2.11. Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 168 с.

3.2.12. Ніколаєнко Н. О., Комарчук О. О. Засоби масової комунікації як детермінанти гібридної війни : монографія / Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : НУК, 2021. 217 с.

### 3.3. Інтернет-ресурси в Інтернет

3.3.1 [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

3.3.2 [www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)

3.3.3 [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)

3.3.4. [www.lib.nau.edu.ua/main/](http://www.lib.nau.edu.ua/main/)

3.3.5. [www.nbuv.gov.ua/](http://www.nbuv.gov.ua/)

## 4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачами вищої освіти навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
<b>Модуль № 1 «Основи інформаційної безпеки»</b>		
Виконання практичних завдань	30	30
Домашнє завдання/Контрольна (домашня) робота	30	30
<i>Для допуску до модульної контрольної роботи слід набрати не менше</i>	36	-
Модульна контрольна робота	20	
<b>Усього за модулем №1</b>	<b>80</b>	<b>60</b>
<b>Семестровий екзамен</b>	<b>20</b>	<b>40</b>
<b>Усього за дисципліною</b>	<b>100</b>	<b>100</b>




4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу вищої освіти, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих за окремі види виконаної навчальної роботи, становить модульну рейтингову оцінку.

4.4. Підсумкова модульна рейтингова оцінка розраховується як сума модульних рейтингових оцінок. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна безпека»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 17.05 (38)–01-2022
		стор. 11 з 11	

(Ф 03.02 – 01)

## АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	19.09.24	Фігерідо Мекенсе	<i>[Signature]</i>	

(Ф 03.02 – 02)

## АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

## АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

## АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

## УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				